

Sumari

Punxa

REVISTA DEL MOVIMENT EDUCATIU
DEL MARESME

Abril 2009 · Número 93

Revista del Moviment Educatiu del Maresme

Ronda O'Donnell, 94, 2n
Les Esmandies
08302 Mataró (Barcelona)
T 93 758 94 02
F 93 799 70 28
M 627 924 272
secretaria@memcat.org
www.memcat.org

Equip de redacció:

Lluís Llovet Bayer
Mònica Pruna Parra
Bintou Jarju Rubí
Joan Josep Sarrado Soldevila
Joanna d'Arc Bermúdez Esquerra

Col·laboradors:

Amparo Serrano Garrido
Carme Godia Ribes
Ricard Aymerich Balagueró
Remigi Herrero García
Núria Manté Bartra

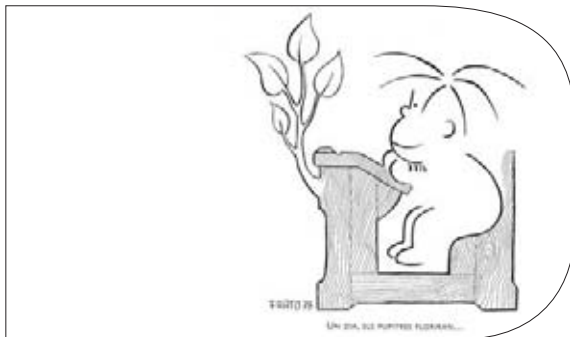
Il·lustracions:

Jonc Tarrés Bartolí

m = m
moviment educatiu — maresme

- 01** Fem punxa
- 02** Experiències de Centres Educatius
Es pot dibuixar un poema?
- 03** Cartes al Punxa
Alegria i nostàlgia
- 04** Experiències de Centres Educatius
Exposicions orals: un treball compartit
- 06** Entrevista-la
Manuela Martín Martín
- 08** Tema central
Competència, què ens aporta aquest concepte?
- 10** Tema central
Competències bàsiques: aprendre per posar en pràctica
- 13** Federació Moviments Renovació Pedagògica
Un seminari, un punt de trobada, un punt de partida
- 14** Què fem?
Renovem-nos
- 15** Un espai per créixer
Et convido a llegir
- 16** Què diuen els grups de treball?
Grup de treball de kinesiologia
- 17** Què diuen els grups de treball?
Vincles: un nou projecte per potenciar la responsabilitat envers els animals
- 18** Un llibre
Espais suggeridors d'aprenentatge
- 20** En Jan a l'escola

Fem Punxa

Competitius o competents

L'altre dia em vaig trobar una amiga mestra que feia molts anys que no ens havíem vist. Parlant dels problemes que té l'educació va començar a “despotricar” que la societat actual només pensa en fer alumnes individualistes i competitius, tan lluny dels ideals que tots nosaltres havíem defensat fa molts anys.

Escoltant-la em vaig adonar que la confusió impera entre els mestres d'una manera molt més severa del que creia. No és la primera vegada que sento discursos així i cada cop em pregunto si, entre tots, no hem de defensar una visió molt més propera a la realitat.

Confonen termes, competitius per competents, i ens els fan confondre als altres. Crec que des de la visió pedagògica ningú defensa que els alumnes hagin de ser competitius, en l'estricta definició del terme. D'això no li parlava jo a la companya. Jo parlava del dret dels alumnes de l'escola pública de ser competents en una societat digital del segle XXI, de la necessitat de formar ciutadans amb un bon nivell, crítics, amb amplis coneixements i voluntat d'aprendre, amb estratègies de resolució dels problemes i amb la possibilitat de dominar, com a mínim, tres idiomes. No parlo enlloc de gent competitiva sinó de gent que sap treballar en equip, colze a colze amb els altres però que vol sortir amb bon nivell dels nostres centres i volen transformar la realitat que no els agrada.

Si no som nosaltres els primers convençuts que només des de l'esforç i el bon nivell podem fer de la xarxa pública una font de ciutadans competents, ens estem ofegant en les nostres pròpies lamentacions. Ja n'hi ha prou d'estendre les culpes, de mirar portes enfora, de fer cas a aquelles ments benpensants que pensen tenir la solució de tot.

Ja va sent hora d'arremangar-nos i prioritzar quines coses s'han de fer al centre, treballant per cohesionar els nostres pobles i fer ciutadans competents per poder tirar endavant el nostre país. Si ens perdem en discussions errònies perdrem un tren difícil d'agafar.

Sí, encara que sembli estrany, la nostra feina és fer alumnes competents perquè puguin sortir de l'escola amb el nivell més alt possible i que puguin transformar la nostra societat.

Lluís Llovet Bayer

Es pot dibuixar un poema?

Amparo Serrano Garrido
CEIP Marinada (El Masnou)

Aquesta és una experiència força interessant que la tutora dels 25 nens i nenes de P4, “els viatgers/es”, del **CEIP Marinada del Masnou**, Amparo Serrano, ha realitzat amb el seu grup classe, fent-ho amb petits grups. Ella mateixa ens explica com s’ha desenvolupat l’activitat.

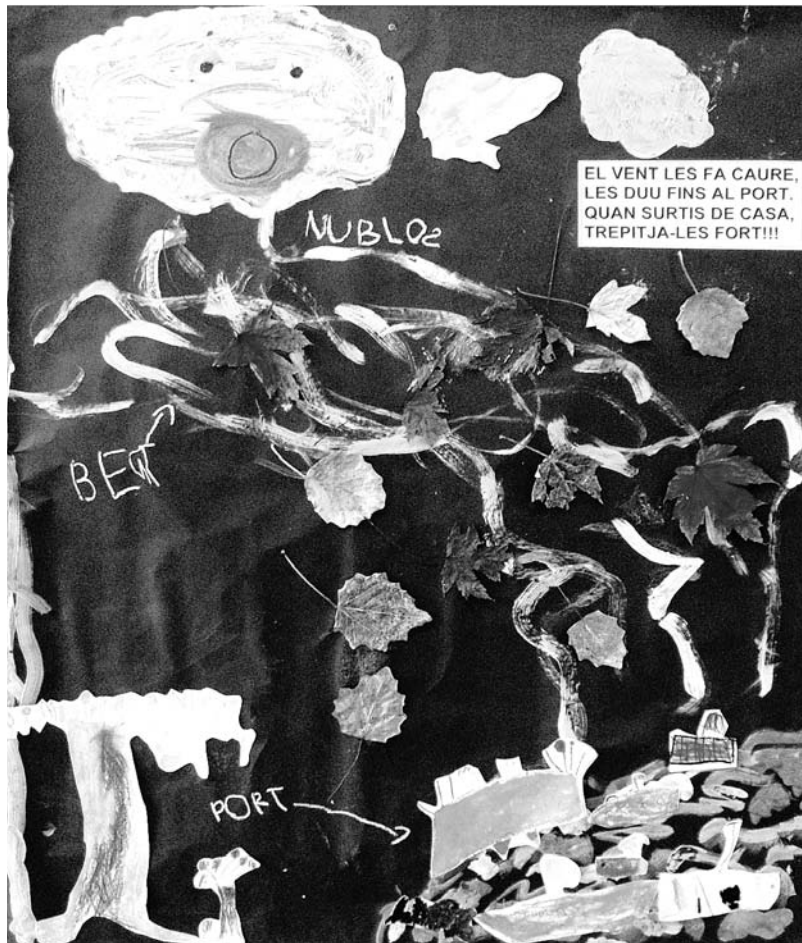
Primerament, els vaig llegir el poema, el vaig escriure a la pissarra i vàrem veure que els poemes vénen dividits amb “trossets” (correctament en diríem estrofes).

Un cop feta aquesta observació, cada grup havia de treballar un d’aquests “trossets”

Ha estat un treball interdisciplinari de bones pràctiques en què s’ha treballat l’expressió oral, l’expressió escrita i l’expressió visual i plàstica; però allò que es pretenia, a més a més de la interdisciplinarietat, era el treball cooperatiu i de presa de decisions, sempre d’acord amb l’edat del grup classe.

Desenvolupament del treball

Els nens/es de P4 de l’Escola Marinada hem descobert que els poemes, a més de poder-se escriure i recitar, es poden dibuixar. També hem arribat a la conclusió que és molt més fàcil memoritzar-los a partir de la lectura d’imatges. Ha estat un treball fet en grups reduïts de 7-8 nens/es. El poema treballat va ser “**La tardor**”.

per poder-lo presentar, posteriorment, a la resta de companys/es de classe i fer un poema d'imatges conjunt entre tots.

Cada grup es va reunir en racons diferents de l'aula i va triar les paraules més importants del "trosset" que li havia tocat, i que, després, li caldria dibuixar per entendre allò que el poeta ens volia dir.

El pas següent va ser pensar en la distribució dels dibuixos en la part corresponent al seu "trosset" de poema. Un cop pensat i decidit tot això, cada grup va dibuixar la seva part del poema en un mural de cartolina negra. També es van fer servir fulles dels plataners que tenim al pati i retalls de paper.

El resultat d'aquesta experiència ha estat un mural, del qual us deixem algunes fotografies. Esperem que us agradi.

Els viatgers/es de l'Escola Marinada i la seva tutora.

Cartes al Punxa

Alegria i nostàlgia

Quan ha arribat a les meves mans la nova revista Punxa he sentit alhora dues sensacions aparentment contradictòries: alegria i nostàlgia.

Alegria, per comprovar que encara queden persones voluntarioses que tenen ganes de dedicar una part del seu temps a tirar endavant projectes altruistes, el millor de la seva capacitat creativa a una causa digna i molt necessària: la continuïtat de la millora de la qualitat educativa.

Alegria, perquè el nou format i l'amplitud de les seccions poden donar a Punxa un nou atractiu que faciliti l'arribada del seu missatge als membres de la comunitat educativa de la nostra comarca.

Alegria, perquè, malgrat l'allau de la comunicació informàtica (molt útil però molt individualitzada), encara queden persones que treballen per tirar endavant una publicació que resti sobre la taula de reunions.

Alegria en definitiva perquè demostra que el MEM, entitat organitzadora d'activitats en el camp de la formació i la renovació educatives, busca noves eines per estar present arreu on hagi unes persones que vulguin impulsar noves formes de treballar a l'aula.

Nostàlgia, sí, nostàlgia, perquè l'antic format de Punxa em recordava els feliços temps en que unes quantes persones varem encetar en 1979 les Jornades Pedagògiques, embrió de l'actual Escola d'Estiu del Maresme.

Només em resta esperar que el nou butlletí del MEM pugui servir d'esperó perquè nous membres de la comunitat educativa, especialment les nombroses persones joves que en els darrers cursos s'han incorporat a la docència, s'apunten a la "moguda".

L'educació, com la societat a la que hem de donar servei, ha canviat molt al llarg dels darrers anys. Cal impulsar un model d'escola més activa, més integradora, més compromesa amb la diversitat i necessitats de la nostra ciutadania.

Ens cal que el nou Punxa esdevingui una eina útil per a noves persones que vulguin compartir les seves experiències educatives i treballin per convertir l'escola en un espai més educador, més formador, més atractiu.

Endavant Punxa !

Remigi Herrero García

Exposicions orals: un treball compartit

Carme Godia Ribes
CEIP Bernat de Riudemeia (Argentona)

Ara fa un parell d'anys, ens vam trobar a l'escola amb la necessitat de programar activitats "diferents" per a la 6a hora. Volíem contemplar la possibilitat de fer una mateixa tasca des de 1r fins a 6è, amb diferents graus de complexitat, és clar. La nostra inspectora de zona, Sra. Elvira Borrell, ens va facilitar una visita a l'escola Montserrat de Vallvidrera. Es tracta d'un centre concertat on es treballa a partir dels estudis de les intel·ligències múltiples de Howard Gardner.

Després, ja a casa nostra, amb el cap ple d'idees que calia madurar, vam reflexionar i elaborar un dossier de treball amb elements que ens havien agradat i aportant-hi coses de collita pròpia.

El vam exposar al claustre i es va aprovar. Tocava començar! El resultat és el treball que ara us exposo.

Els **objectius** que ens vam fixar eren i són encara els següents:

- Millorar el nivell d'expressió oral dels infants.
- Afavorir el gust estètic per la composició gràfica.
- Treballar amb polidesa.
- Fomentar la curiositat científica i el treball d'investigació.
- Augmentar l'esperit crític i la capacitat d'autoavaluació.
- Millorar la coherència i la capacitat d'avaluació dels altres.
- Acceptar les opinions de companys i mestres i utilitzar-les com a instruments de millora.
- Incrementar la relació família/escola.

Després, amb l'arribada de les competències bàsiques, hem rellegit el nostre treball, l'hem analitzat des del punt de vista competencial i hem constatat que tots els vuit objectius hi són presents, en major o menor intensitat.

Ara us exposo el **desenvolupament**:

Els infants del **cicle inicial** fan l'exposició pública d'una sèrie de característiques morfològiques i aspectes diferencials de la vida d'un animal que, ells mateixos i la seva família, trien.

Els alumnes de **cicle mitjà i superior** triaran un personatge important de la història de la humanitat, concretament un pintor/a, un compositor/a, un escriptor/a,

un descobridor/a o un inventor/a. Es treballen diferents aspectes importants; les coses purament formals dels murals: fotografies, text, originalitat, polidesa...; l'exposició

oral: contingut, aspectes més importants del personatge, justificació de la tria, durada, autoavaluació...; i l'actitud: posició del cos, volum de la veu, mirada, interacció amb el públic.

La tria de l'animal/personatge, la fa tota la família. La mestra ha d'estar pendent dels infants la família dels quals no té costum d'implicar-se en aspectes de funcionament de l'escola. Es poden consultar llibres, vídeos, pàgines web, etc.

Ha de constar de tres parts:

Justificació de la tria.

Per què trio aquest? Què en vull saber? Vida, obra i principals aportacions del personatge a la història de la humanitat. En el cas del cicle inicial, característiques morfològiques i aspectes diferencials de la vida de l'animal.

Què he après? Autoavaluació.

Pel que fa als aspectes formals del treball, es tracta, d'un mural de la mida d'una cartolina, doblegat en tres parts, que li donaran la forma d'un teatrí que s'enganxa a la pissarra. A la part de l'esquerra hi ha els arguments de la justificació. A la part del mig hi ha fotografies i text del personatge i/o animal. A la part de la dreta hi ha els aspectes més importants que hem après i l'autoavaluació.

El mateix dia de l'exposició s'omple una fitxa d'avaluació del treball. L'avaluació, la fan els companys, la mestra i el mateix infant. Un cop feta l'exposició, el mural quedarà exposat al públic en el passadís durant un cert temps. Després l'infant se l'emportarà a casa.

Criteris d'avaluació que seguim:

- Els propis de l'expressió oral: to de veu, velocitat, posició del cos, mirada, memorització del guió, seguretat, interacció amb el públic.
- Els aspectes formals: fotos, text, bibliografia, rellevància de la informació, creativitat, polidesa.
- Els aspectes socials del treball: interacció amb el mestre, realització de consultes, acceptació de les orientacions, implicació de la família, interès i curiositat pel tema.

Es valoren els aspectes anteriors en una graella amb la gradació següent: FLUIX, CORRECTE, BO, MOLT BO.

La valoració que en fem tots els agents implicats és molt positiva. Els infants incorporen a la seva vida diària aspectes com:

- Vocabulari científic: depredadors, perill d'extinció, ecosistema...
- Elements culturals importants de les vides i obres dels personatges que investiguen i/o escolten.
- Treballar a casa amb la família.
- Parlar en públic: controlar la vergonya, el to de veu, la velocitat.
- Interaccionar amb el públic.

Podria anar fent una llista més llarga, però us ho puc resumir dient que pares/mares, infants i mestres implicats n'estem molt contents.

Si voleu més informació o venir al **CEIP Bernat de Riudemeia (Argentona)** i veure la nostra feina, podeu posar-vos en contacte amb nosaltres per correu electrònic a l'adreça: a8000189@xtec.cat
Estarem molt contents de compartir aquesta experiència. Fins a la propera.

ENTREVISTA-LA

Manuela Martín Martín

Coordinadora de la XXX Escola d'Estiu del Maresme

Mònica Pruna Parra

Com es presenta l'Escola d'Estiu d'enguany?

De moment sembla que bé, la majoria dels cursos ja estan preparats, hem afegit més cursos de trenta hores a la nostra programació... jo crec que tindrà una bona acollida.

Com us ho feu per organitzar aquests quinze dies? Quan comenceu?

Comencem a l'estiu. De fet fem les primeres reunions durant l'Escola d'Estiu: tanquem la que s'està fent i ja es comencen a apuntar idees per a la propera edició o coses que s'haurien de millorar l'any següent. Això és real, comencem a organitzar l'Escola d'Estiu el mateix juliol, encara que pugui semblar una mica estrany. Després, per setembre, ens trobem, acabem de tancar la memòria i a partir d'octubre ja comencem a fer la planificació dels cursos, del tema central... i així va.

Quines novetats hi ha previstes aquest any i quin serà el tema central?

El tema central em sembla que es diu... educació global... No... es diu "Treballem les competències bàsiques, Educació global", i encara no sabem gaire bé per què, però sí que sabem que aquest tema és un dels temes que preocupa més els centres. Hem decidit aprofundir-hi, hem triat el camí de les competències com a tema central d'enguany i poder donar més eines per ajudar que els aprenentatges siguin més significatius, per adaptar-nos a la nova realitat del currículum per competències.

Hi ha prevista cap activitat paral·lela, cap conferència, cap taller?

Com que el tema central girarà a l'entorn de les competències bàsiques, farem que dues de les conferències que es faran siguin obertes a tothom, a tots els participants de l'Escola d'Estiu. Tindrem l'Antonio Zabala i la Neus Santmartí com a conferenciants. En aquest sentit, durant tota l'Escola d'Estiu estarem molt immersos en aquest tema.

Què t'agrada més de l'Escola d'Estiu... i què t'agrada menys?

Això és difícil! El que m'agrada més és que surt, que surt bé i la gent en surt contenta. Això és el que més m'agrada, que funciona. El que no m'agrada tant són els nervis que toquen de tant en tant. Però el que més m'agrada és que encara que tinguis molts nervis saps que al final sortirà bé.

Qui forma l'equip organitzador de l'Escola d'Estiu?

L'Escola d'Estiu l'organitza un grupet de gent: darrerament hi ha 3 o 4 persones més o menys fixes; a banda, hi entren i en surten diferents persones. Hi ha dies que som 7 o 8, hi ha dies que ens trobem i som 3, hi ha dies que som 5, i de fet no importa quanta gent som en cada moment. Allò què importa és que quan cal hi som. En aquest sentit no hi ha cap problema. Aquest any vam començar amb la baixa d'algunes persones que en principi ens pensàvem que hi serien, però també se

n'hi han introduït d'altres que no sabíem que hi serien. El més maco és això, que hi hagi canvi.

Explica'ns alguna Escola d'Estiu especialment emblemàtica que recordis.

Recordo dues escoles d'estiu en què vàrem fer conferències al migdia, les vàrem englobar dins d'un curs quan vam celebrar els 25 anys d'Escola d'Estiu, em penso que el tema central era l'Educació al S. XXI, vam tocar diferents aspectes, no només educatius, cada dia es feia una conferència i va anar molt bé. L'any següent vam agafar el mateix format i ens vam centrar en el món dels llibres, ja que era l'any de la lectura; vam tenir autors convidats importants. Hi ha moments molt macos... aquests dos anys els recordo molt especials. Després, si vaig enrere, molt més lluny també recordo les èpoques en què fèiem "Véns a prendre un cafè amb...?" i, carai!, hi havia gent a qui no importava venir a les vuit del matí! O sigui que va tenir el seu mèrit. Déu n'hi do! Aquells convidats de l'època no cobraven, era un altre tarannà. Va venir l'Àlex Gorina, l'Àlex Casanova... hi havia una vuitantena de persones a les trobades.

Creus que avui tindria èxit una activitat com aquesta?

Ara no, ui! Ara no, cada vegada som més ganduls, són altres temps. Jo ara, per exemple, a mi em faria molta mandra venir a les vuit a fer el cafè!

Com va ser que vares apuntar-te al grup organitzador de l'Escola d'Estiu?

Vaig arribar a treballar a Mataró el setembre del 92. A mi sempre m'havia agradat moure'm al voltant del món de l'educació i de la muntanya... i bé... vaig conèixer la gent del MEM. Va ser aquell mateix any, a l'Escola d'Estiu del 93. que vaig col·laborar en l'organització, en el muntatge. Em sembla que el tema central era l'educació ambiental, es va

muntar una selva al CEIP El Camí del Cros i va ser molt maco... i des de llavors fins ara.

Quins canvis has viscut durant totes aquestes Escoles d'Estiu?

Hem vist un canvi important pel que fa al procés durant l'Escola d'Estiu, abans la gent era molt participativa durant l'Escola d'Estiu, tots s'hi estaven molt, allà, que si ara el cafè, que si ara ens quedem per parlar d'aquella experiència, que si ara una conferència... semblava que hi havia més ambient de tot-hom. En canvi ara la gran majoria del públic que ve a fer els cursos fa els cursos i se'n va. Això abans no passava, crec que era un altre ambient. Això sí que ha canviat.

Canviaries alguna cosa de l'Escola d'Estiu?

Suposo que s'hauria de fer una organització més metòdica, per aquí anirien les coses. No ho sé, potser ens falta temps; tot i que el gener ja tenim el professorat triat, ens haurien d'arribar les seves propostes més d'hora. No ho sé, per alguna raó gairebé mai no es compleixen els terminis previstos pel que fa a la temporització de les feines. Ara ja hauríem d'estar parlant de decorats i encara estem enllestint alguns cursos perquè hi ha professorat que encara no ens han fet arribar les dades. Ens falten moltes coses per aprendre!

Tema central

Competència, què ens aporta aquest concepte?

Lluís Llovet Bayer
CEIP Sant Martí (Arenys de Munt)

La Neus Sanmartí ens va fer el passat dimarts 17 de febrer una conferència on va intentar fer una reflexió sobre el terme de competència i la seva relació amb la LOE i amb el nou currículum de primària que es va aprovar ara fa un any i mig.

La ponent va iniciar la exposició centrant-se en perquè ara es parla de competències i va exposar tres idees que han portat a la comunitat educativa a plantejar-se el treball per competències:

a) Necessitat de replantejar les finalitats de la formació en funció de la irrupció de les TIC i, especialment, d'internet. Tenim molta informació que és universal però cal saber buscar, comprendre-la i analitzar-la. La funció de l'escola en aquests moments no és la de transmetre informació però sí la de saber buscar informació i llegir-la críticament.

NEUS SANMARTÍ. Doctora en Ciències Químiques i professora de Didàctica de les Ciències a la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Treballa especialment en recerca sobre l'avaluació formativa, el llenguatge en relació a l'aprenentatge científic i l'educació ambiental. També en projectes d'innovació curricular i de formació permanent del professorat de ciències.

b) Noves necessitats de formació derivades del sistema econòmic actual.

La gent ha d'estar capacitada per canviar de feina. L'estructura del sistema de formació que s'ensenyava a l'alumne per obtenir una feina per a tota la vida deixa pas a la visió de formar per tenir la flexibilitat de poder treballar en diferents feines al llarg de la vida.

c) Noves necessitats de formació derivades de la vida en una societat democràtica. Hem de formar ciutadans que no es deixin manipular i que sàpiguen analitzar críticament les informacions rebudes i actuar en conseqüència.

Així, doncs, el primer que ens hem de plantejar és què entenem per competència. Competència és la **“Capacitat d'actuar eficaçment en situacions diverses, complexes i imprevisibles; es recolza en coneixements, però també en valors, habilitats, experiència...”** (Eurydice, 2002)

I per tant canviem la visió que teníem sobre els estudiants: ja no ens interessa un estudiant disciplinat, amb bona conducta, inactiu, experimentat, organitzat i indivi-

**CANVIS EN EL CONCEPTE DE COMPETÈNCIA
DERIVATS DE LES TIC I DE LES NOVES
FORMES D'ORGANITZACIÓ DEL TREBALL**

FACTOR	VISIÓ ANTIGA	VISIÓ ACTUAL
Responsabilitat	Bona conducta, disciplina	Iniciativa
Expertesa	Fonamentada en l'experiència	Fonamentada en la R. Problemes
Interdependència	Seqüencial	Sistemàtica
Formació	Una vegada i per sempre	Contínua
Aprenentatge	Passiu, rebre	Responsabilitat, autoaprenentatge

Training and learning for competence, EU, 2002.

dualista. Ara per poder avançar cal que sigui actiu, tenir iniciativa, que resolgui problemes, que es formi al llarg de la vida, que treballi en xarxa i que desenvolupi l'autoaprenentatge. Una nova visió d'alumne que comporta, també, una manera diferent d'educar.

Per això, quan mirem quin tipus d'avaluacions es fan a nivell internacional, ens trobem una nova visió molt diferent de les preguntes amb respostes tancades. PISA, a partir d'un exemple que ens va mostrar la ponent, demana que els alumnes lleixin, abstreguin les idees, les plantegin dins d'una nova situació, integrin valors i, finalment, argumentin la seva proposta. Per això la bona avaluació és aquella que exposa situacions no treballades a classe i que cal que els alumnes les interpretin a partir dels coneixements que han anat adquirint. Els alumnes no poden reproduir al control només allò que se'ls ha ensenyat, ara han d'interpretar situacions noves i resoldre-les, perquè cap situació és igual i cal adaptar-se i analitzar la realitat.

Quines conclusions traiem com a aspectes didàctics bàsics:

El primer és que els aprenentatges han d'estar contextualitzats. Quan es proposa algun aprenentatge cal explicar què es cerca i per què. Partint d'un problema rellevant socialment, de l'anàlisi d'una situació real,

cal plantejar-se les bones preguntes. No es transfereix el problema - exemple a altres problemes, cal passar per l'abstracció.

En segon lloc, com s'organitza el treball per aprendre. Aprenem quan fem (manipulem i pensem quines són les nostres idees i maneres de fer), quan interaccionem amb els altres i comparem i, finalment, quan revisem els nostres punts de vista inicials.

En tercer lloc, per aprendre i per actuar cal saber comunicar. Començarem expressant idees oralment, amb ajut de les TIC, del gest i argumentant-les públicament. Seguirem escrivint les idees organitzant-les, connectant-les, justificant-les. Finalment cal llegir críticament perquè sense la capacitat lectora i de comprensió no podem avançar.

Quan a Isidore Rabé, premi Nobel de física, li van preguntar què li havia ajudat a ser científic, respongué:

Al sortir de l'escola, totes les altres mares jueves de Brooklyn preguntaven als seus fills: "Què heu après avui a l'escola?", en canvi la meva mare deia: "Izzy, t'has plantejat avui alguna bona pregunta?"

Christine Chin, 2004.

En darrer lloc, per aprendre cal saber corregir-se, autoavaluar-se perquè cada cop prevaldrà més l'autoaprenentatge i la contínua millora i rectificació com a eina d'aprenentatge.

Al final de la conferència la doctora Santmartí es va fer la pregunta si es pot aconseguir fer que l'alumnat desenvolupi competències responnent que tot és un intent de millora del sistema educatiu i que la reflexió d'aquestes idees ja ens porten a avançar en aquest camí. La conferència es va tancar amb una cita d'Eduardo Galeano que diu: "La utopia està a l'horitzó. Camines dues passes, ella s'allunya i l'horitzó corre deu passes més enllà. Aleshores per què serveix la utopia? Doncs ens serveix per caminar".

Tema central

Competències bàsiques: Aprendre per posar en pràctica

Lluís Llovet Bayer
CEIP Sant Martí (Arenys de Munt)

Un cop publicat el nou currículum d'educació primària molts docents van intentar fer un esforç de reflexió sobre els canvis que introduïa. Bàsicament el punt que més va interessar va ser l'aparició de les vuit competències. Tots n'havíem a sentit parlar, perquè fa anys que a diferents països d'Europa ja es treballen i, de fet, els informes internacionals com el PISA es basen en aquestes competències per saber si els alumnes estan "capacitats" per entrar al món laboral o no. Ara però, aquestes competències entren de ple en el nostre aprenentatge i com tants altres termes formaran part del nou lèxic dels mestres.

Què són les competències bàsiques?

Quan volem parlar d'un terme cal, en primer lloc, buscar una definició que ens l'encaixi per així saber de què parlem. Hi ha moltes definicions que diferents teòrics de l'educació han anat exposant: Zabala ens parla que la competència consisteix en *"la intervenció eficaç en els diferents àmbits de la vida mitjançant accions en les es mobilitzen, al mateix temps i de manera interrelacionada, components actitudinals, procedimentals i conceptuals"*. Per altra banda per Conxita Mayós *"Competència és la capacitat d'utilitzar els coneixements i habilitats, de manera transversal i interactiva, en contextos i situacions que requereixen la intervenció de coneixements vinculats a diferents sabers, cosa que implica la comprensió, la reflexió i el discerniment tenint en compte la dimensió social de cada situació"*.

Si ens fixem en els informes internacionals on es parla d'aquest tema, com l'informe de la Comissió Europea Eurydice, parlen en aquest cas de "competències clau" i diuen que són el conjunt de coneixements, destreses i actituds essencials perquè tots els individus puguin tenir una vida plena com a membres actius de la societat.

En fi, quan intentem definir competències ens topem amb quin tipus d'individus volem a la societat futura. Per tant, les competències ens han de permetre adaptar-nos a un món caracteritzat pel canvi, complex i interdependent. I és per això que és molt difícil fer un llistat tancat de competències bàsiques o clau i cada país n'ha definit algunes que en poden ser sis, vuit o deu.

Nous rols educatius en el treball amb competències:

Segons Artur Noguerol el treball en competències que s'ha iniciat amb el nou currículum no vol pretendre destruir tot el que es feia fins ara, no és aquesta la finalitat, sinó donar una nova perspectiva a com s'ha d'ensenyar, fer reflexionar al mestre sobre com organitzar les sessions tenint en compte què es pretén.

Per tant aquesta nova visió de l'educació fa canviar els rols dels dos principals actors de la funció educativa:

El mestre, el paper del qual era bàsicament el d'un expert i transmissor d'informacions a partir dels coneixements que ha anat adquirint al llarg de tota la seva formació ha de passar a ser el d'un guia que estructura i que també aprèn. La seva funció primordial és crear dubtes, preguntes i guiar o dirigir l'alumnat cap a possibles solucions.

COMPETÈNCIES I ROLS EDUCATIUS

CRÍTICA (APRENDRE)

- PAPER DEL PROFESSORAT
  - Guia que estructura de vegades aprenent

■ PAPER DE L'ALUMNAT

- Col·laborador i constructor actiu
- De vegades expert

BANCÀRIA (ENSENYAR)

- PAPER DEL PROFESSORAT
  - Expert
  - Transmissor d'informacions

■ PAPER DE L'ALUMNAT

- Receptor passiu
- Aprenent en situació d'interlocutor

Document extret de l'article Les competències comunicatives: la clau per a l'aprenentatge del Segle XXI d'Artur Noguerol.

L'alumne, la funció del qual era la del receptor passiu i que aprenia a partir de la informació rebuda pel mestre passa a ser un col·laborador i constructor actiu de coneixement i, a vegades, un expert.

Per tant, la distribució d'activitats, l'orga-

nització de l'aula, la incidència del "guia" ha de variar de com fins ara enteníem que s'havia de fer. Tots els mestres, fa anys, que han canviat part de la rutina de classe però és cert que si mirem les aules de la nostra escola i fem incidència en l'organització de les taules ens podem adonar quins són els punts de partida dels mestres.

De les capacitats a les competències bàsiques:

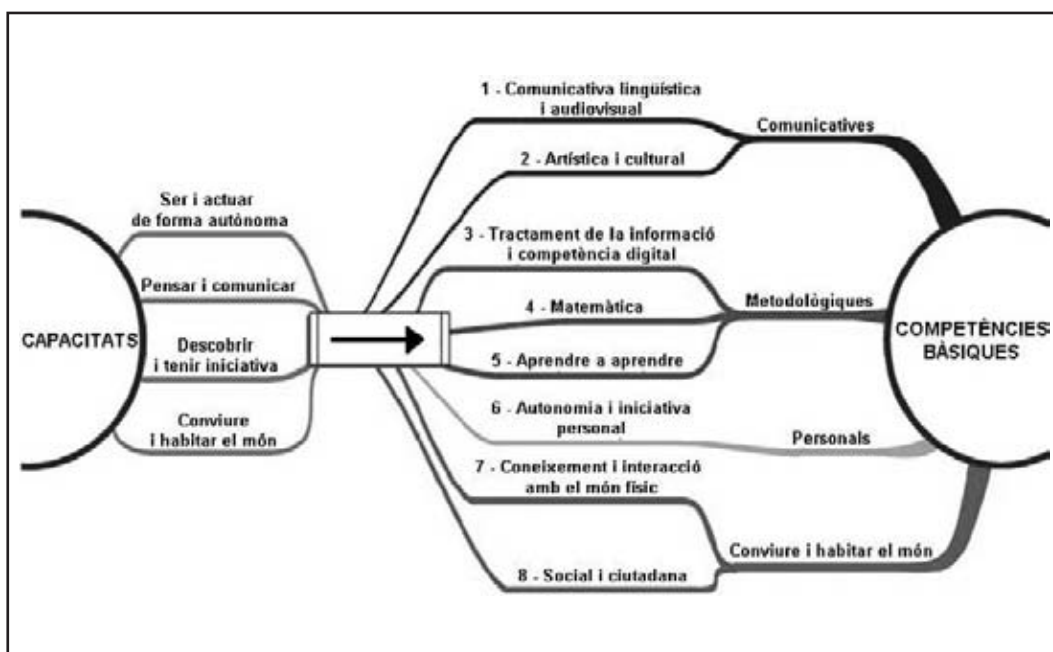
La Direcció General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat en el treball sobre "El currículum i el seu desplegament a l'educació primària" fa una relació entre els conceptes de capacitats a Educació Infantil i la seva translació evident a les competències bàsiques a primària, perquè les CB no són, res més, que la base per aprendre les capacitats bàsiques que ja es defineixen a educació infantil i que ens han d'acompanyar al llarg de tota l'escolarització.

El que cal entendre és que treballar per competències ens porta, obligatòriament, a un canvi de metodologia, a passar de la transmissió i reproducció de coneixements a la construcció compartida del coneixement. Per això el rol dels agents educatius canvia per passar d'uns alumnes que escolten, contesten, callen i copien a uns alumnes que pregunten, discuteixen, parlen i produeixen. Aquest és el gran canvi de l'aparició de les CB, la metodologia de l'aula ha de canviar .

Però aquest canvi és absolut i radical? No necessàriament, perquè actualment els mestres ja treballen aquests nous conceptes i el que cal fer és evolucionar cap a una millora d'aquests canvis i saber cap a on anem: cap a una proposta curricular competencial que integri els coneixements, que doni funcionalitat als aprenentatges i que potencii l'autonomia personal. Això ens portarà de ple cap a un procés de millora contínua de l'aprenentatge perquè aquest és cíclic: inicialment, planifiquem per després executar i finalment avaluar i millorar el procés. I aquí està l'èxit del bon aprenentatge: aquestes bones pràctiques que molts centres ja porten a terme i de les quals aquest Punxa intenta donar a conèixer .

La millora continuada a partir de l'avaluació dels resultats obtinguts és la base d'aquesta nova visió de l'educació. Avaluar no només per saber quins aprenentatges ha assolit l'alumne sinó per saber quines millores podem introduir els mestres per tal que la següent planificació sigui millor que l'anterior.

Federació Moviments Renovació Pedagògica

Un seminari, un punt de trobada, un punt de partida

Ricard Aymerich Balagueró

President de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya

Aquests darrers anys el món educatiu català ha viscut un seguit de canvis legislatius i normatius que han vingut precedits per uns processos de debat i d'aportació als quals la nostra Federació s'ha incorporat de manera significativa. En aquests moments tothom coincideix que el paradigma educatiu està canviant. Creiem que cal impulsar noves dinàmiques que ens ajudin a resoldre aquests nous reptes educatius, entre els quals trobem la necessitat d'afrontar bé un dels reptes professionals que tenim davant nostre: **la gestió del currículum amb el plantejament de l'educació per competències**; el repte de mantenir el sentit comunitari dels centres des del marc de la seva autonomia, plantejant-nos quines formes de govern s'adiuen més a aquesta finalitat; i l'encaix de tot plegat en una concepció de l'avaluació com a eina de millora.

També ens sembla important destacar la necessitat que té una institució com la nostra **d'actualitzar i aprofundir els nostres referents teòrics i pràctics i d'incorporar persones noves** (procedents dels diferents territoris i àmbits que conformen la nostra Federació, entre els quals hi ha el Moviment Educatiu del Maresme) a la dinàmica i l'estructura dels Moviments de Renovació Pedagògica i la seva Federació a Catalunya. Per tot això, i com ja hem fet històricament en alguna altra ocasió, plantegem la realització d'un seminari que faciliti l'aprofundiment en els temes que, des del nostre punt de vista, seran decisius en la millora del nostre sistema educatiu.

La trobada es realitzarà a Barcelona, la segona quinzena de març. Serà al llarg d'aquests dies que els i les participants podran parlar de com impulsar un treball en el si dels Moviments de Renovació Pedagògica per actualitzar els principis i referents pedagògics propis en la nova època que encetem, després de l'establiment del nou marc normatiu amb la LOE i la LEC i l'escenari propiciat pel PNE. Haurem de redefinir el model d'escola pública que proposem els Moviments de Renovació Pedagògica per a aquests nous temps, i debatre la millor manera d'enfortir els ponts de col·laboració amb les entitats de la comunitat educativa pel que fa a plantejaments teòrics compartits i a referents pràctics en temàtica pedagògica i educativa, sense oblidar la necessitat de tractar diferents temes emergents (la complexitat, la incertesa, la multiculturalitat, la sostenibilitat, les tecnologies de l'aprenentatge i la comunicació...) en el món educatiu formal i la seva incidència en dos temes clau: el govern de centres i el currículum de competències, amb l'avaluació com a tema comú i transversal.

En aquest seminari, la dinàmica de treball afavorirà la formació entre iguals creant un espai de trobada on la feina en grup promourà una participació que pretenem activa de tothom. Això significa que aquesta serà voluntària i, sobretot, que esdevindrà significativa. Per aquest motiu, en la trobada es posarà l'accent en la creació d'un espai per a la participació individual de tothom i es vetllarà per promoure-la activament. Els seus resultats hauran de servir com a revulsiu en cadascun dels territoris i àmbits i, de retruc, de la mateixa Federació.

QUÈ FEM?

Renovem-nos

EINES PER A EDUCADORS D'AVUI: EDUCACIÓ EMOCIONAL I DINÀMIQUES D'AULA

Mònica Pruna Parra / Isabel Sànchez Muñoz

Només quan els alumnes estan oberts emocionalment ho estaran cognitivament..."

Aquest segon trimestre, amb el títol "Educació Emocional i dinàmiques d'aula", la Marta Vallès (mestra i psicòloga) ens ha presentat tota una sèrie d'eines pràctiques d'ús quotidià a l'aula.

La introducció teòrica que la Marta va realitzar al curs es va centrar en L'educació del fer i el ser com a eix principal de l'educació emocional a l'escola. Tota una reflexió al voltant de la diferència entre FER i SER. La formadora va insistir en la necessitat de vigilar amb certes expressions que giren al voltant dels conceptes de fer i ser. Per exemple: no ho fa bé no implica que no és bo. És important parlar als infants de què FAN i no pas de què

SÓN, ja que els nens obeeixen i reproduïxen els missatges que els transmetem.

Endinsant-nos en la importància de la gestió de les nostres emocions, trobem que un ús excessiu de la raó a tothora i a deshora pot ser limitador dels aprenentatges. Resulta poc eficaç utilitzar la raó i els perquè sobre emocions, sensacions, necessitats i desitjos que molt sovint no responen a la lògica cartesiana.

Així mateix, amb les tècniques gestàltiques a l'aula, s'estudien conceptes com el rol d'acompanyament del mestre (suggerir, suposar, no interpretar, fer de jo auxiliar, ajudar l'alumne a adonar-se d'allò de què no s'adona sol); l'autoobservació del mestre en les seves actituds a l'aula; la importància de parlar als alumnes en present (què sents ara, què penses ara, que faràs ara); la responsabilitat de cadascú; com gestionar les emocions (detectar-les, identificar-les, deixar-les sentir, fer allò que volem fer...), etc.

Hem pogut vivenciar alguns exercicis pensats des de la Gestalt que tenen en compte l'educació del ser i l'educació del fer, l'alumne com a protagonista i el mestre com a acompanyant en el camí de l'aprenentatge, l'alumne com a individu i alhora com a individu dins un grup.

Durant el curs es van plantejar algunes dinàmiques de resolució de conflictes que resulten molt interessants per treballar a l'aula. Una de les dinàmiques treballades va ser "Les casetes". Aquesta dinàmica pretén treballar les emocions de cada alumne cap als altres, amb frases com: "M'agrada de tu..."; "No m'agrada de tu..."; "Necessito de tu..."; "M'agradaria aprendre de tu..."; "Et felicito...". Cada alumne seu en una cadira i té a davant seu una altra cadira buida. Aquestes dues cadires conformen casa seva.

Cada un dels alumnes pot visitar la casa d'un company –ha de demanar permís abans d'entrar– per expressar una de les frases que la mestra ha donat com a consigna. L'alumne que rep la visita ha d'escoltar i, si vol contestar, haurà de visitar la casa del company. Aquesta dinàmica agrada molt als alumnes, els permet tenir l'ocasió de dir què senten als seus companys amb la intenció de millorar les seves relacions i així mateix desperta la capacitat d'escolta i l'autoconeixement.

Un espai per créixer

Et convido a llegir

Snunit, Mijal. *El pájaro del alma*.
Fondo de Cultura Económica. Méjico.

Bintou Jarju Rubí

*“Hondo, muy hondo,
dentro del cuerpo habita el alma.
nadie la ha visto nunca
pero todos saben que existe.”*
Mijal Snunit

Fa uns quants anys, em va caure a les mans un conte com a regal d'aniversari. Recordo haver obert el present amb il·lusió i curiositat per saber de què es tractava. El format del llibre era gran i el blau de la portada en contrast amb el dibuix central em va atraure. Però el que em va semblar realment suggeridor va ser el títol: El pájaro del alma.

La narració explica la història d'un ocell que ocupa l'interior del nostre cos, coneix amb detall tot allò que sentim i a partir d'aquí com responem a través dels nostres actes. S'apunta la idea que l'ànima viatja amb nosaltres des del naixement i que no la perdem de vista fins al moment de morir. La metàfora dels calaixos endinsa el lector a passar per un recorregut emo-

cional variat i convida potser a aturar-se sobre què és la felicitat. Una felicitat entesa des d'una actitud d'escolta i acceptació respecte d'allò que ens transmet l'ànima. Un viatge des del sentiment més ampli passant per la tristor, l'alegria, la ràbia, la pau i un ventall emocional que ens guia o ens despista del mateix fluir amb la vida.

De tant en tant reprenc la lectura d'aquest petit conte i aquesta vegada m'ha incitat a reflexionar pedagògicament. He pensat que la història dóna de si des de dos vessants. Per una banda, podria ser un bon recurs per a l'autoanàlisi com a docent i, per l'altra, un recurs didàctic. Crec que el relat pot ser un pretext per a diferents sessions de tutoria, per proposar als infants de fixar la mirada en l'autoconeixement i en el coneixement de l'altre. Perquè sóc del parer que l'aula és un laboratori de relacions de proximitat o de distància que amb l'acompanyament de l'adult genera un espai ric de convivència i posteriorment un ventall d'aprenentatges curriculars.

QUÈ DIUEN ELS GRUPS?

Grup de treball de Kinesiologia

Remigi Herrero García

Una de les matèries que comptem amb una reiterada demanda entre l'oferta formativa del Moviment Educatiu del Maresme és la de la Kinesiologia.

Som més d'un centenar d'educadors i educadores qui, al llarg dels darrers anys, hem participat en els diferents cursos que a tal efecte han estat organitzats.

El contingut dels cursos està orientat tant a l'adquisició del coneixements sobre el funcionament del nostre cervell, com a l'estudi dels exercicis de Kinesiologia que poden ajudar a les persones a activar totes les seves capacitats.

La Kinesiologia (kinesis = moviment, logos = raonament) estudia una sèrie d'exercicis que activen els nostres circuits cerebrals i creen les condicions per fer un aprenentatge més fàcil i plaent.

Es tracta doncs d'una gimnàstica del cervell que treballa, entre d'altres, aspectes:

- Millora de l'atenció.
- Capacitació per a la lectura.
- Capacitació per a l'escriptura.
- Incentivació del raonament matemàtic.
- Desenvolupament de la capacitat creadora.
- Disminució de l'estrès escolar infantil.

D'altra banda, cal dir que una bona part dels moviments que ens proposa aquesta gimnàstica és de molt fàcil execució a la pròpia aula i pot resultar fins i tot entretinguda per l'alumnat.

És en aquest context que, durant els darrers cursos, ve funcionant un Grup de Treball de Kinesiologia que intenta aprofundir en la pràctica a l'aula dels coneixements adquirits.

L'objectiu principal ha estat la posta en comú d'experiències relacionades amb l'aplicació a l'aula de les activitats treballades als esmentats cursos.

Al mateix temps, hem treballat sobre la forma de realitzar els diversos exercicis, les seves variants i les seves utilitats.

Fruit d'aquests treballs, a efectes d'ajudar-

nos en l'execució dels exercicis a l'aula, hem treballat en l'elaboració d'un document que reculli cadascú dels exercicis, les seves execucions, les seves variants, les seves utilitats i un vídeo de la seva realització.

Les sessions de treball tenen lloc a la seu del Moviment Educatiu del Maresme, a les 17'30 hores dels dijous prefixats pels propis membres del grup de treball.

Vincles: un nou projecte per potenciar la responsabilitat envers els animals

Núria Manté Bartra, des del Senat del MEM

El passat dia 21 de novembre es va presentar al refugi de Cal Pilé el projecte Vincles, impulsat per la Societat Protectora d'Animals de Mataró, que permetrà que els animals abandonats puguin ajudar les persones més necessitades i alhora ser un canal educatiu i formatiu per als ciutadans del demà.

L'espai Vincles és un espai a l'aire lliure, de nova construcció, concebut per al benestar dels visitants i dels animals i creat específicament en el Refugi de Cal Pilé, a la carretera N-II, km 648,4 de Mataró. És un espai interactiu, entre arbres i matolls de la flora mediterrània, amb accessoris i materials de fusta, d'acord amb l'entorn.

El projecte té dos vessants: el terapèutic i l'educatiu. En tots dos s'utilitzaran els gossos abandonats com a eina de treball.

El programa educatiu, que va dirigit a nenes i nens d'edats compreses entre els 9 i els 12 anys, té per objectiu treballar conceptes de civisme i de solidaritat ciutadana, fomentar el respecte envers els animals i promoure la bona convivència entre persones i animals. No es tracta de jugar amb els gossos, sinó

d'entendre'ls com a animals que necessiten atencions i estima. És feina de tots evitar els abandonaments i els maltractaments.

El desenvolupament del programa es reparteix entre l'escola i el refugi. Un educador social és l'encarregat de realitzar el treball a l'escola i les activitats de Cal Pilé. En finalitzar la visita, es donarà a cada alumne un dossier explicatiu i un breu qüestionari per treballar a classe.

Un llibre

Espais suggeridors d'aprenentatge

López Vicente, P. [2008]. *Espais d'Aprenentatge. Idees, estratègies i reflexions*.
Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya-Dreccera, Barcelona.

Joan Josep Sarrado Soldevila

Tenim a les mans un llibre d'una persona rellevant i notòria que excel·leix sense pretendre-ho, d'un professor universitari que ha conreat el fenomen educacional al llarg de tots els esglaons del sistema educatiu. No satisfet amb aquest sector de l'educació, també ha fet grans aportacions en els àmbits de l'oci i del temps lliure, de l'assessorament a professorat i equips directius i del món de l'empresa. I, tot plegat, en estreta i íntima coherència amb la seva manera discreta i essencial d'existir, amb la seva habitual bonhomia, coherència i capacitat de lliurament als altres. Ens referim al Dr. Pau López Vicente i a un dels seus llibres més recents.

El Dr. Miquel Àngel Essomba, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i director d'UNESCO Catalunya, prologa el llibre, tot assenyalant que es tracta d'un text amb màgia que, un cop llegit, per als més antics i amics suposa un exercici de memòria recuperada de tantes i tantes formacions i xerrades, mentre que per als presents resulta un informe precís i meticulós sobre com creix i aprèn, ara com ara, un infant o un adolescent. Al seu torn, per als educadors del futur esdevé un tresor preuat que els permetrà comprendre el sentit ocult del projecte educatiu i formatiu que els hagi conduït on siguin aleshores. A cada frase, a cada paràgraf, és tan important allò de què se'ns parla com la manera amb la qual se'ns parla, tot fent de contingut i estil una simbiosi immillorable.

El text del Dr. Pau López Vicente, clar, sintè-

tic, esperonador, didàctic, científic, estètic, creatiu i accessible, tracta aspectes psicoeducatius que, tot i ser complexos, exposa amb senzillesa, saviesa, rigor i profunditat. En síntesi, expressa de manera senzilla allò que és complex. L'amic Pau proposa tot un seguit de reflexions al llarg de cinc capítols i d'un epíleg al voltant d'espais o d'entorns d'aprenentatge i de les implicacions metodològiques i estratègiques corresponents. L'autor contempla també dubtes i reptes adreçats a educadores, educadors, mestres, mares i pares, en insinuar delicades propostes que conviden a la reflexió íntima i compartida.

Aquest llibre, a més, en consonància amb l'estil, la intel·ligència i la bonhomia de l'autor, evidencia un acurat respecte envers el lector. No dona receptes, ni consignes, ni preceptes, ni directrius. Ben al contrari, atorga a qui el llegeix l'oportunitat d'esdevenir actiu, protagonista, líder del propi procés i el seu actor principal. Amb aquesta convicció, en Pau incorpora, en finalitzar cada capítol, preguntes, indagacions i suggeriments que requereixen la consideració individual del lector i que, alhora, possibiliten l'anàlisi i el diàleg constructiu en equip, esdevenint un itinerari de construcció del propi pensament i coneixement, així com de l'imaginari col·lectiu.

L'autor d'aquesta atractiva i àgil publicació considera que viure comporta aprendre, que convé generar espais escaients per garantir situacions d'aprenentatge, que cal precisar clarament quins epicentres considerem quan aprenem, que hem

de preservar algunes maneres de fer, que resulta necessari avaluar l'aprenentatge i, finalment, que hem d'enfortir un estil de fer, de ser i d'educar.

La vida, segons escriu Pau López *“és aprenentatge continuat i dibuixa un camí sense retorn cap a l'autonomia. Un camí d'esforç i de superació permanent. Un camí emocionant d'experimentació i de recerca de la felicitat”* (López Vicente, 2008, p. 17). La vida comporta canvi. En aquest sentit, l'autor assenyala que *“el canvi radical des de la vida intrauterina a la vida autònoma és la gran metàfora de tots els canvis posteriors de la vida, de tots els progressos, de tots els esforços de superació i adaptació. I després de cada gran salt, després de cada crisi, arriba un nou grau de satisfacció i de felicitat, i també nous horitzons i possibilitats que es barregen amb emocions subtils o desmesurades, entreteixint activitats, relacions i somnis”* (López Vicente, 2008, p. 17). Aquest recorregut recomana seguretat i satisfacció com a fonts de confiança i projecció, imitació de models i d'habilitats en les fa-

ses primerenques del desenvolupament, motivació i aprenentatge.

Ens calen moltes motivacions: el joc, la sorpresa o l'admiració, la dissonància cognitiva o l'obertura a nous horitzons de coneixement, l'autoafirmació, la competitivitat, el repte, l'autoconcepte i l'autoestima, així com el fet de voler agradar a algú i de mantenir relacions d'ajuda i lliurament als altres.

Convé esmerçar esforços per crear situacions d'aprenentatge, preservar llocs i espais que convidin a aprendre i que permetin fer la vida més ampla, tot intensificant l'experiència amb iguals, l'actitud perseverant de descoberta, la creativitat, la fluïdesa d'idees i el pensament lateral. En síntesi, es tracta de tenir present una proposta transversal que es concreta en els quatre pilars de l'educació: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure junts i aprendre a ser. Però també, segons el Dr. Pau López Vicente, aprendre a dir, a estar, a veure, a sentir, a superar les hores baixes, a escoltar, a callar i a valorar. Per aconseguir-ho ens resulta imprescindible estimular la capacitat d'atenció, de memòria, de pensament, de curiositat i l'aprenentatge de l'estètica o del bon gust, així com també compartir metàfores i aprendre junts en entorns de comunicació, de construcció i de gestió del lideratge i de les circumstàncies conflictives. Tot plegat ha d'orientar-se cap al servei del desenvolupament de quatre àrees interactives i interdependents: la biològica, la cognitiva, l'emocional i la social, al mateix temps que potenciar una educació i un aprenentatge que cerqui l'equilibri entre el cap, el cor i les mans amb serenor, rigor, emoció, compromís i satisfacció.

Recomanem des d'aquesta finestra, la revista del Moviment Educatiu del Maresme, PUNXA, viatjar per les 117 pàgines que conformen aquest llibre. Recórrer aquest itinerari esdevindrà una experiència plàstica, cognitiva i emocional d'aprenentatge cordial, amable i sincer.

En Jan a l'escola

Escola d'estiu 2009

RELACIÓ I ORGANITZACIÓ DELS CURSOS

De l'1 al 7 de juliol (15 hores)

01. Conceptes pediàtrics. Què cal saber? Què cal fer? (0-3 anys)
02. De pati a jardí (0-3 anys)
04. La consciència fonològica i el seu paper en la llengua escrita (3-6 anys)
05. Jocs contes i art –Filosofia 3-18– (3-6 anys)
07. Competències bàsiques a l'àrea de visual i plàstica (6-12 anys)
08. Actualitzem la didàctica de les ciències (6-12 anys)
11. Intervenció educativa en Altes Capacitats a l'ESO (12-16 anys)
13. La veu i el so: recursos per a la relaxació i la creativitat (internivells)
14. Escolta el teu cos: tècniques de relaxació i antiestrès (internivells)
15. Un tastet de llengua i cultura àrab (internivells)
16. Economia al servei de les persones (internivells)

Del 8 al 14 de juliol (15 hores)

21. Juguem a expressar-nos: llum, color, música i cos (0-3 anys)
22. L'escola dels infants: la documentació de la quotidianitat (0-3 anys)
23. Treballem la llengua anglesa amb els petits (3-6 anys)
24. Mirades, paisatges i complicitats (3-6 anys)
25. Sentits, natura i llenguatge –Filosofia 3-18– (6-12 anys)
26. Mediació i resolució de conflictes (12-16 anys)
27. Educació de la veu (internivells)
28. Dansa contemporània (internivells)
29. Cultura i llengua xinesa (internivells)
30. Dificultats a l'aula? Yes, we can!!! (internivells)

De l'1 al 14 de juliol (30 hores)

03. Veu emocions i cançons (0-6 anys)
06. Programem amb el nou currículum (3-6 anys)
09. Tècniques plàstiques: gradació i seqüenciació (6-12 anys)
10. Gestió de la Convivència. Cultura de pau i mediació (6-12 anys)
12. Introducció al Moodle (12-16 anys)
17. Lideratge d'equips docents (internivells)
18. English through emotions (internivells)
19. Competències Bàsiques (internivells)
20. Edició de vídeo amb ordinador (internivells)

L'horari dels cursos és de 9:00 h a 13:00 h.

Matriculació del 25 de maig al 17 de juny

www.memcat.org

